

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**



LƯU THƯỜNG HUYỀN

**ĐÁNH GIÁ HIỆN TRẠNG VÀ ĐỀ XUẤT
GIẢI PHÁP SỬ DỤNG ĐẤT SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN PHÚ LƯƠNG,
TỈNH THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

THÁI NGUYÊN - 2019

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**



LƯU THƯỜNG HUYỀN

**ĐÁNH GIÁ HIỆN TRẠNG VÀ ĐỀ XUẤT
GIẢI PHÁP SỬ DỤNG ĐẤT SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN PHÚ LƯƠNG,
TỈNH THÁI NGUYÊN**

Ngành: Quản lý đất đai

Mã số: 8.85.01.03

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Người hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN THỊ LỢI

THÁI NGUYÊN - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là kết quả nghiên cứu của tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận văn này là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào.

Tôi xin cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ trong quá trình thực hiện luận văn đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn đã chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày ... tháng năm 2019

Tác giả luận văn

Lưu Thương Huyền

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thiện luận văn tôi đã nhận được sự giúp đỡ tận tình, sự đóng góp quý báu của nhiều cá nhân và tập thể.

Trước hết, tôi xin trân trọng cảm ơn TS. Nguyễn Thị Lợi - Giảng viên Đại học Nông lâm Thái Nguyên đã tận tình hướng dẫn, chỉ bảo tôi trong suốt thời gian thực hiện đề tài.

Tôi xin trân trọng cảm ơn sự góp ý chân thành của các thầy, cô giáo khoa Quản lý tài nguyên, Phòng đào tạo - Đại học Nông lâm Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi thực hiện và hoàn thành đề tài. Tôi xin trân trọng cảm ơn Ủy ban nhân dân huyện Phú Lương, tập thể Phòng Tài nguyên và Môi trường, Phòng Nông nghiệp và phát triển nông thôn, Chi cục thống kê, cấp ủy, chính quyền và bà con nhân dân các xã, thị trấn trong huyện Phú Lương đã giúp đỡ tôi trong quá trình thực hiện đề tài trên địa bàn. Tôi xin cảm ơn đến gia đình, người thân, các cán bộ đồng nghiệp và bạn bè đã động viên, giúp đỡ và tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình thực hiện đề tài này.

Do hạn chế về mặt thời gian và điều kiện nghiên cứu, nên luận văn này của tôi chắc chắn sẽ không tránh khỏi những thiếu sót, rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của các nhà khoa học, các thầy, cô giáo và các bạn đồng nghiệp để luận văn được hoàn thiện hơn.

Một lần nữa tôi xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2019

Tác giả luận văn

Lưu Thương Huyền

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài	2
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp và phân loại hiệu quả sử dụng đất	3
1.1.1. Khái niệm hiệu quả sử dụng đất.....	3
1.1.2. Phân loại hiệu quả sử dụng đất	4
1.2. Đặc điểm, phương pháp, đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp.....	7
1.2.1. Đất nông nghiệp và quan điểm sử dụng đất nông nghiệp.....	7
1.2.2. Hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp.....	12
1.3. Tình hình nghiên cứu nâng cao hiệu quả về sử dụng đất trên thế giới và Việt Nam	16
1.3.1. Các nghiên cứu về sử dụng đất nông nghiệp trên thế giới.....	16
1.3.2. Những nghiên cứu về nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp ở Việt Nam.....	23
Chương 2. ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	29
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	29
2.2. Nội dung nghiên cứu	29
2.2.1. Khái quát điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội ảnh hưởng đến sử dụng đất.....	29
2.2.2. Đánh giá hiện trạng sử dụng đất sản nông nghiệp trên địa bàn huyện Phú Lương	29

2.2.3. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp huyện Phú Lương theo các tiểu vùng.....	29
2.2.4. Lựa chọn các LUT có hiệu quả và đề xuất các giải pháp sử dụng đất nông nghiệp	29
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	30
2.3.1. Phương pháp thu thập số liệu.....	30
2.3.2. Phương pháp điều tra phỏng vấn nông hộ	30
2.3.3. Phương pháp thống kê, xử lý số liệu.....	30
2.3.4. Phương pháp đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	31
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	32
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của huyện Phú Lương	32
3.1.1. Điều kiện tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên	32
3.1.2. Điều kiện kinh tế-xã hội.....	37
3.2. Đánh giá thực trạng sử dụng đất nông nghiệp của huyện Phú Lương	42
3.2.1. Hiện trạng sử dụng đất đai.....	42
3.2.2. Thực trạng sử dụng đất nông nghiệp của huyện Phú Lương	44
3.3. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp.....	49
3.3.1. Đặc điểm các loại hình sử dụng đất của huyện Phú Lương.....	49
3.3.2. Hiệu quả sử dụng đất của một số loại hình sử dụng đất nông nghiệp của huyện Phú Lương.....	52
3.4. Lựa chọn các LUT có hiệu quả và đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất	68
3.4.1. Lựa chọn các loại hình sử dụng đất nông nghiệp có hiệu quả.....	68
3.4.2. Đề xuất sử dụng đất nông nghiệp từ 5 - 10 năm tới của huyện Phú Lương.....	71
3.4.3. Một số giải pháp chính nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp của huyện Phú Lương.....	72
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	76
TÀI LIỆU THAM KHẢO	78
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

TT	Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
1	BVTV	Bảo vệ thực vật
2	CNNN	Cây công nghiệp ngắn ngày
3	CP	Chi phí
4	CPTG	Chi phí trung gian
5	DT	Diện tích
6	GTNC	Giá trị ngày công
7	GTSX	Giá trị sản xuất
8	HQĐV	Hiệu quả đồng vốn
9	KTXH	Kinh tế xã hội
10	LĐ	Lao động
11	LUT	Loại hình sử dụng đất
12	LX - LM	Lúa xuân - lúa mùa
13	NN & PTNT	Nông nghiệp và Phát triển nông thôn
14	SXNN	Sản xuất nông nghiệp
15	TNHH	Thu nhập hỗn hợp
16	TTCN	Tiểu thủ công nghiệp
17	UBND	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1.	Hiện trạng sử dụng đất huyện Phú Lương năm 2017.....	44
Bảng 3.2.	Diện tích và cơ cấu sử dụng đất nông nghiệp huyện Phú Lương năm 2017	45
Bảng 3.3.	Biến động diện tích đất nông nghiệp giai đoạn 2013 - 2017	47
Bảng 3.4.	Giá trị sản xuất nông nghiệp huyện Phú Lương giai đoạn 2014 - 2017.....	48
Bảng 3.5.	Phân vùng kinh tế sinh thái theo đơn vị hành chính	50
Bảng 3.6.	Các loại hình sử dụng đất chính huyện Phú Lương	51
Bảng 3.7.	Hiệu quả kinh tế các cây trồng chính tiểu vùng 1 huyện Phú Lương.....	53
Bảng 3.8.	Hiệu quả kinh tế các cây trồng chính tiểu vùng 2 huyện Phú Lương.....	54
Bảng 3.9.	Hiệu quả kinh tế các LUT tiểu vùng 1 huyện Phú Lương	55
Bảng 3.10.	Hiệu quả kinh tế các LUT tiểu vùng 2 huyện Phú Lương	57
Bảng 3.11.	Đánh giá hiệu quả kinh tế của các loại hình sử dụng đất	60
Bảng 3.12.	Hiệu quả xã hội của loại hình sử dụng đất tiểu vùng 1	62
Bảng 3.13.	Đánh giá hiệu quả xã hội của loại hình sử dụng đất vùng 2	63
Bảng 3.14.	So sánh mức phân bón của nông hộ với quy trình kỹ thuật	67
Bảng 3.15.	Lượng thuốc BVTV thực tế và khuyến cáo trên cây trồng	68

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đất đai là tư liệu sản xuất chủ yếu và đặc biệt không thể thay thế trong sản xuất nông nghiệp. Việc quản lý, sử dụng đất bền vững, tiết kiệm và thực sự có hiệu quả kinh tế đã trở thành chiến lược quan trọng đối với sự tồn tại và phát triển của xã hội bởi nhiều nguyên nhân: Tài nguyên đất có hạn, đất có khả năng canh tác càng ít ỏi, áp lực dân số, sự phát triển đô thị hóa, công nghiệp hóa và các hạ tầng kỹ thuật; do điều kiện tự nhiên và hoạt động tiêu cực của con người dẫn tới đất bị ô nhiễm, thoái hoá, mất khả năng canh tác, trong khi đó để phục hồi độ phì nhiêu cần thiết cho canh tác nông nghiệp phải trải qua hàng trăm năm.

Nông nghiệp là hoạt động sản xuất cổ nhất và cơ bản nhất của loài người, hầu hết các nước trên thế giới đều phải xây dựng một nền kinh tế trên cơ sở phát triển nông nghiệp dựa vào khai thác tiềm năng của đất, lấy đó làm bàn đạp cho việc phát triển các ngành khác. Vì vậy, tổ chức sử dụng nguồn tài nguyên đất hợp lý, có hiệu quả cao theo quan điểm sinh thái và phát triển bền vững đang trở thành vấn đề mang tính toàn cầu. Mục đích của việc sử dụng đất là làm thế nào để bắt nguồn tư liệu có hạn này mang lại hiệu quả kinh tế, hiệu quả sinh thái, hiệu quả xã hội cao nhất, đảm bảo lợi ích trước mắt và lâu dài. Nói cách khác, mục tiêu hiện nay của loài người là phấn đấu xây dựng một nền nông nghiệp toàn diện về kinh tế, xã hội, môi trường một cách bền vững.

Đối với Việt Nam, là quốc gia đất chật, người đông, đời sống của đại bộ phận nhân dân dựa vào sản xuất nông nghiệp (SXNN), thì đất đai lại càng quý giá hơn. Việc sử dụng, khai thác có hiệu quả các loại quỹ đất hiện có là việc làm hết sức có ý nghĩa, bởi Việt Nam đi lên xây dựng chủ nghĩa xã hội từ một nước nông nghiệp, lạc hậu nghèo nàn, xuất phát điểm của nền kinh tế thấp, tiềm năng chính của Việt Nam chủ yếu dựa vào lao động và đất đai.

Thái Nguyên là một tỉnh miền núi phía Bắc, cùng với xu thế hội nhập nền kinh tế thế giới của cả nước, trong những năm qua nền kinh tế của Thái Nguyên có những bước phát triển đáng kể. Phú Lương là huyện nằm trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên, có diện tích đất tương đối lớn và nhiều tiềm năng để phát triển kinh tế,

trong đó nông nghiệp có tầm quan trọng lớn đối sự phát triển của huyện, 90% dân số trên địa bàn huyện sống bằng nghề nông nghiệp. Vì vậy, việc sử dụng đất nông nghiệp có hiệu quả nhằm đem lại nhiều hơn những sản phẩm cho xã hội, có ý nghĩa rất lớn đối với tỉnh Thái Nguyên nói chung và huyện Phú Lương nói riêng. Do phải chịu sức ép về gia tăng dân số nên một số năm gần đây trong sản xuất nông nghiệp ở huyện Phú Lương chưa chú trọng đúng mức việc sử dụng đất đai mà chỉ quan tâm đến năng suất sản lượng cây trồng. Chính vì vậy, hệ sinh thái nông nghiệp đã bị thay đổi đáng kể và tính bền vững trong hệ thống nông nghiệp không được duy trì. Đây cũng là nguyên nhân dẫn đến nguy cơ làm thoái hoá đất đai đặc biệt là ở các vùng sản xuất chuyên canh. Xuất phát từ thực tiễn đó, với mong muốn góp phần nâng cao hiệu quả kinh tế trong sản xuất nông nghiệp và sử dụng hợp lý hơn đất nông nghiệp hiện có, góp phần bảo vệ môi trường. Chúng tôi tiến hành thực hiện đề tài: ***“Đánh giá hiện trạng và đề xuất giải pháp sử dụng đất sản xuất nông nghiệp trên địa bàn huyện Phú Lương, tỉnh Thái Nguyên”***.

2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài

- Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế- xã hội của huyện Phú Lương ảnh hưởng tới sản xuất nông nghiệp của vùng nghiên cứu;
- Đánh giá thực trạng các loại hình sử dụng đất trên địa bàn huyện Phú Lương;
- Đánh giá hiệu quả sử dụng theo các tiểu vùng trên địa bàn huyện Phú Lương;
- Đánh giá, lựa chọn các LUT có hiệu quả và đề xuất giải pháp.